

Helsingin Sanomien Säätiön kirjoituskilpailu Pöytäkirjojen ulkopuolelta IV

Tuire Härkönen

Savosta Sanomille, hajanaisia ajatuksia v. 1995-2020

90-luvun alkuvuosien lama oli koetellut myös meidän perhettämme ja muutimme puolisoni työn perässä Helsinkiin vuonna 1993. Opettelimme kaupunkia ja vuosittain vaihtuvat puhelinluettelon karttalehdet olivat joulukuussa hiirenkorvilla. Sopeutumisessa uuteen kaupunkiin auttoivat mm. ensimmäisen kotimme ystävälliset naapurit. Muuton jälkeisenä päivänä eräs naapureistamme soitti ovikelloa ja kertoi, että Elannon kaupassa oli Elon ruisleipää markalla. Tuntui niin hyvältä.

Myös minä olin onnistunut työllistymään vuonna 1994, mutta vuoden määräaikainen työsuhteeni pienessä palvelulatomossa oli tullut päätökseen. Alkukesä 1995 oli kauneimmillaan. Minun piti ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi Hakaniemessä sijaitsevassa työvoimatoimistossa. Virkailijan kanssa keskustelut ja ilmoittautuminen työnhakijaksi - luulin sen olevan tällä selvä. Menin kuitenkin vielä ilmoitustaululle, johon oli tullut sinä päivänä avoimeksi tulleet työpaikat. Taululla näin ilmoituksen avoimesta työpaikasta Helsingin Sanomien puhelinpalvelussa, jossa työ olisi mm. puhelimitse asiakkaiden ilmoitusten vastaanottamista. Nyt olen rehellinen, sillä, jos moni asia on mielestä unohtunut tai minulla on valemuistoja, tämän muistan, ei, tuota en nyt haluaisi. Kauan odotettu kesä, yhteinen aika perheeni kanssa ja ennenkaikkea aika 3-vuotiaan tyttäremme kanssa, odotti toteutumista. Pian kuitenkin pääni täyttyi velvollisuudentunteesta, pitäähän tätä kysyä, olisihan tässä mahdollisuus ehkä pidempään työrupeamaan, saisiko sen ”jalan oven väliin”, mitähän tästä maksetaan, pärjäisinkö ja viihtyisinkö tässä työssä...? Lopulta otin paperia ja kynän, kirjoitin yhteystiedot ylös ja soitin työhönottajalle Helsingin Sanomiin. Jo seuraavana päivänä olin haastattelussa, joka pidettiin painotalossa Vantaankoskella. Sitä seuraavana päivänä vierailin tulevan esimieheni luona Erottajalla, jossa puhelinpalvelu silloin sijaitsi. Hän kertoi tarkemmin työstä ja esitteli osaston. Maanantaina alkoivat työt ja koko tähän prosessiin oli mennyt vain muutama päivä. Niin muuttui perheemme kesä 1995.

Ensimmäiset työpäivät jännittivät, millä bussilla kuljen ja kuinka kauan matka-aika kestää, osaanko reitin Rautatientorilta Erottajalle? Työkaverit olivat ensipäivistä lähtien ystävällisiä ja he ottivat minut hyvin vastaan. Perehdytys uuteen työhöni alkoi heti hyvän ammattityöntekijän avustuksella. Moni asia oli tuttua, kun olin jo aikaisemmin työskennellyt lehden latomossa sekä pienissä palvelulatomoissa ilmoituksen valmistajana. Uutta oli puhelintyöskentely. Asiakkaat soittivat ilmoituksia puhelimitse, niitä pieniä rivi-ilmoituksia,

asuntoja, autoja, erilaisia myynti-ilmoituksia ja mm. perheilmoituksia. Kaikkea sitä, mitä luokitellut ilmoitukset pitivät sisällään, koko elämän kirjo. Ohjelmien ja puhelimen hallitseminen ja siinä samalla ilmoitusten kirjoittaminen sanelusta vaati nopeutta ja tarkkuutta. Osa ilmoituksista tuli myös faxilla, niitä kirjoitimme jos vähänkin tuli rauhallista. Osastolla oli myös henkilöitä, joiden työtehtävänä oli faksien kirjoittaminen. Perjantaisin, joka oli kiireisistä päivistä se kiireisin, paikalle tuli myös tarvittaessa töihin tulevat. Heitä oli useita, he olivat pääasiassa opiskelijoita, jotka näin saivat lisätienestiä elämiseensä. Perjantaina puhelinlinjat ruuhkautuivat ja iltapäivän soittajat olivat pääasiassa kiinteistönvälittäjiä, joiden piti saada viikonlopun Hesariin asuntoilmoituksensa. Saattoi olla, että yhden välittäjän päästessä puhelinlinjan läpi, hän antoi oman puhelunsa jälkeen luurin toiselle, hän taas kolmannelle... Sitten olitkin ollut yhtäjaksoisesti puhelimesta tunnin kahteen ”hakaten” asuntoilmoituksia järjestelmään. Siinä tuli näiden ilmoitusten lyhenteet tutuksi – k, kk, oh, mh, vh, khh, kph, wc, hp., vmh. Autoilmoitusten merkit ja lyhenteet olivat oma lukunsa. Niistä kollega oli tehnyt tiedoston, jota hyödynsimme.

Kesä 1995 kului nopeasti. Opin tuntemaan työkavereita paremmin ja sieltä joukosta, oliko meitä parikymmentä, löytyi myös henkilöitä, jotka ovat elämässäni edelleen. Syksyn tullen myös määräaikaistuuteni tuli päätökseen. Eikö jalkani jäänytkään väliin? Jälleen ilmoittautuminen työnhakijaksi. Toive, ettei työttömyysjakso kestäisi pitkään. Jossain vaiheessa syksyä esimieheni otti minuun kuitenkin yhteyttä ja tarjosi iltatöitä. Fakseja tuli niin paljon, että niitä piti myös iltaisin kirjoittaa. Näin jatkoin työskentelyä 2-3 kertaa viikossa iltavuorossa, joiden työajan pituus oli muutaman tunnin. Ei se rahallisesti kannattanut, mutta rahaa tärkeämpää oli kuitenkin tuntea itsensä tarpeelliseksi myös työni kautta. Jatkoin ammattiliittoon lappujen täyttämistä: töissä, työtön, töissä, työtön... Aika kului näin ja oliko seuraavan vuoden 1996 alussa, kun minulle tarjottiin vuoden määräaikaaisuutta. Eräs kollega oli jäämässä vuoden vuorotteluvapaalle ja minut palkattiin sijaistamaan häntä. Vuosi meni ja ammattitaito kehittyi. Kollega ei palannut enää entiseen työhönsä, vaan hän vaihtoi alaa ja siinä vaiheessa minut vakinaistettiin. En heti silloin, mutta ehkä vuoden päästä vakinaistamisestani, pyysin jo lisää palkkaa. Pyyntö oli varmaan kohtuullinen, koska siihen suostuttiin.

Erottajalla työtilamme olivat viihtyisät. Oli jopa omia huoneita tai tiloja, joista oli sermeillä eristetty omia sopukoita. Yhteinen kahvihuone tarjosi mahdollisuuden mukaviin kahvihetkiin. Niin, ja olihan siellä tupakkahuonnekkin, näin vielä 90-luvulla.

Todella iso muutos oli Sanomatalon valmistuminen vuonna 1999. Pääsimme tutustumaan uusiin tiloihimme jo silloin, kun rakennus oli lähes pelkkä runko. Tänne meidän osastomme tulisi, vaikea oli hahmottaa 2. kerroksen isoa kolmiota. Muuttoon liittyi ennakkoluuloja, näinhän se usein on. Kuinka viihtyisimme avokonttorissa, kuinka reagoisimme kaikkeen näkemäämme ja kuulemaamme? Pian huomasimme Sanomatalon akustiikan heikkouden, kun puhelinkeskustelut sinkoilivat ympäri lasiseiniä kantautuen pitkälle. Onneksi tähän asiaan tuli vuosien myötä hieman parannusta. Tupakkaparveke ja sinne edestakainen liikenne, aiheutti häiriötä sekä kylmyys- ja hajuhaittoja. Myöhemmin parvekkeet saivat tuulikaapin ja selkeät ohjeet parvekkeen käytöstä. Nykyisinhän Sanomatalo on onneksi savuton. Jossain vaiheessa siirryimme Sanomatalon viidenteen kerrokseen ja lähelle meidän ilmoitusmyyjiä. Heillä oli usein tapana kävellä luoksemme ja jättää ilmoitusvarauksia sekä tiedustella Hesarin vapaita ilmoituspaikkoja. Näin oli alkanut myös työmme muuttua monipuolisemmaksi ja vaativuutta tuli lisää. Tiivis osastomme oli jakautunut useisiin tiimeihin ja tiimeissä oli myös myyjiä, joiden työtehtävänä oli soittaa pienasiakkaille ja tehdä näin myyntityötä. Myös meitä koulutettiin lisää myyntityöhön kuin myös hallitsemaan alati kasvavaa ohjelmien määrää mitä työssämme tarvitsimme. Tekniikka oli mahdollistanut sen, että yhä useampi asiakas pystyi jättämään ilmoituksen itse järjestelmään, josta ne tarkastimme ja vapautimme julkaisuun. Alamme kehittyi suurina harppauksina ja se oli yhtenä syynä, monien muiden syiden joukossa, että Sanomilla alkoivat yt-neuvottelut. Niin omalta osastoltanikin lähtivät ne pitkään työskennelleet kollegat Sanomain Säätiön eläkkeelle. Useat heistä olivat vasta 55-vuotiaita. Moni heistä oli aloittanut työt Sanomilla jo hyvin nuorena. Työtä tehden ja siitä oppien päätyneet siihen missä nyt olivat. Usea heistä, jotka tuolloin 2000-luvun alkuvuosina lähtivät, pitävät edelleen toisiinsa yhteyttä. Silloin työyhteisö liimasi työkaverit enemmän yhteen kuin mitä myöhempinä vuosina.

Sanomatalo, puutteistaan huolimatta, oli työpaikka jossa oli sen alkuvuosina ”sitä jotain”. Monet meistä tunsivat ylpeyttä astuessamme pyöröovista sisään. Olimme ylpeitä työnantajasta ja olimme ylpeitä uudesta lasitalosta, joita ei vielä silloin, yli 20 vuotta sitten, juuri kaupungissa ollut. Olimme tapahtumien keskipisteessä, sykkeessä. Ei ollut harvinaista nähdä julkisuuden henkilöitä Sanomatalon käytävillä ja aulassa. Kuppilassa, vaikka jouduitkin ruokaa jonottamaan, näit lähes kaikki kollegat – olimme me. Oliko ihan 2000-luvun alkupuolta, kun talo oli vielä uusi ja kiiltävä, niin äitini ja siskoni vierailivat siellä. Vein heidät kahville kuppilaan ja äitini, ikänsä tehtaalla työtä tehnyt, kysyi, ”onko tiällä monta työmiestä?”. Olihan meitä, noin 1000.

En muista tarkalleen, mutta olisiko ollut joskus 2011-2012, kun tuli jälleen suuri organisaatiomuutos, joka kosketti meitä. Osastomme muutti painotaloon Vantaankoskelle. Muutto Helsingin keskustasta Vantaankoskelle oli meistä useammalle järkytys jo pelkästään hankaloituneen työmatkan vuoksi. Työtehtäviämme organisoitiin uudestaan, tiimejä sekoitettiin ja esimiehiä vaihdettiin. Työskentelytilamme olivat samassa kerroksessa, jossa oli jo asiakaspalvelu, henkilöt jotka hoitivat lehden tilauksiin liittyviä asioita. Sen aikaisissa työtehtävissä ja -tiloissa en tuntenut viihtyvänä. Työntekijöitä oli yli 100 samassa avokonttorissa ja melu, pehmentävistä sisustuselementeistä huolimatta, oli melkoinen. Muutaman kivuliaan vuoden jälkeen saimme omat tilat, jotka jaoimme ilmoitusvalmistajien kanssa. Päivittäinen tiivis yhteistyömme sujui hyvin. Kuinka heidänkin iso ammattiryhmänsä, oli typistynyt vajaan kymmeneen. Myöhemmin osa heistä irtisanottiin ja osa siirtyi toisen yrityksen palvelukseen. He tekivät sieltä ilmoituksia Sanomille eri julkaisuihin ja näin yhteistyömme jatkui. Heidän muuton jälkeen, mekin saimme pian uudet tilat painotalon ylimmästä kerroksesta. Ympärillämme oli väljyyttä ja avaruutta, uudet sähköpöydät, leposohvat ja oma keittiö.

Asiakkaan soittaessa meille, vastasimme edelleen "yrityspalvelu", sitä ei vielä oltu korvattu englannin kielisellä nimellä, niin kuin kaikkien ammattinimikkeet. Konzernissa puhalsivat jatkuvat muutoksen tuulet. Ostettiin ja myytiin, organisaatiot uudistuivat, toimintojen yhdistäminen ja tehostaminen jatkui, uusia työkavereita tuli ja meni, mahdotonta muistaa nimiä. Lukuisia uusia esimiehiä organisaation eri portaissa ja heidän uudet ideat. Toistuvat uudistukset, jotka kohdistuivat myös omalle osastolleni, alkoivat vuosien mittaan kyllästyttää. Muutosta muutoksen perään, yt-neuvotteluja yt-neuvottelujen perään. Pahaa mieltä, itkun pidättelyä, haikeita halauksia, kun 30-40 vuotta olleet uskolliset työntekijät saivat lähteä. Heidän työtehtävät olivat alan kehityksen myötä hävinneet. Viimeisinä vuosina Helsingin Sanomat olivat vain yksi lehti, jonka valmistuksessa olimme mukana. Hallittavaksemme tuli lähes kaikki Sanoma Newsin julkaisut. Printtimainonta väheni ja mainonta digijulkaisuihin lisääntyi ja vielä yksi suuri järjestelmä uudistus muutama vuosi ennen eläkkeelle siirtymistäni.

Tulin graafiselle alalle vuonna 1973 ollessani 16-vuotias. Silloin faktori koulutti meitä kirjoittamaan toimittajien juttuja reikänauhoille, jotka ajettiin valoladontakoneeseen, joka oli uusinta uutta tekniikkaa. Niistä ajoista onkin sitten valovuosia harpattu nykypäivään. Tehtävät Helsingin Sanomilla olivat muutuneet näinä 25 vuotena niin, ettei työtäni

tunnistanut enää samaksi. Mikä valtava muutos onkaan sitten vuodelta 1973. Työni ensimmäistä ja viimeistä päivää ei enää yhdistänyt juuri mikään.

Huhtikuinen aamu 2020, huonosti nukuttu yö takana, lehden nosto eteisen lattialta, eri osioiden erottelu toisistaan. Huomasin sen heti, niin on tullut oman nimen kirjoitusasu tutuksi, minulle toivotettiin Tervehdykset ja onnittelut -palstalla hyviä eläkevuosia. Kuinka tämän ilmoituksen laittaminen lehteen on ollut mahdollista, ilman että en ollut nähnyt sitä? Meidän tiimimme katsoi päivittäin suuren määrän Hesariin menevistä ilmoituksista, kuinka en tätä huomannut? Siinä oli salaaminen onnistunut. Se oli mukava muistaminen. Myös sen lehti-ilmoituksen myötä sain onnitteluja eläkkeelle jäämisestäni työkavereiltani, joiden kanssa en enää ollut päivittäin tekemisissä. Viimeinen työpäivä, iso toimistotila, joka oli viimeisen kuukauden ollut vain minun käytössäni, jonka äänimaailmaa oli koneeni naputus ja ilmastoinnin puoliteholla oleva hurina. Korona oli vienyt noin kuukautta aikaisemmin työkaverini omien keittiöpöytiensä ja sohviensa nurkkaan ja minä jäin yksin toimistolle. Lopputervehdyksessä työkavereille kirjoitin, että hyvin olette minua kestäneet, mutta nyt kun katson ympärilläni, kovin on ollut hiljaista... Esimieheni tuli seurakseni kohottamaan kuoharit ja tuomaan lahjat. Teamsin välityksellä näin vielä työkavereiden naamat kuvaruudulla, monta muistoa kulki mielessäni. Pienen yhdessäolon jälkeen keräsin kukkani sekä lahjani ja poistuoin hissiin. Viimeisen kerran kävelin pitkällä ja kaikuvalla käytävällä ovista ulos. Meillä ei ollut enää edes vahtimestaria toivottamassa hyviä eläkevuosia.

Nimimerkki: Alalle ajautunut